

گزارش خبری

گزارش دیده‌بان حقوق بشر از تهدید حق آموزش در افغانستان

حسام نقیعی مفرد: بر طبق جدیدترین گزارش سازمان دیده‌بان حقوق بشر، حملات گروه طالبان و دیگر گروه‌های جنگجو در جنوب و جنوب شرق افغانستان موجب تعطیلی مدارس دخترانه شده است. در این گزارش با عنوان «درس‌های وحشت: حمله به نظام آموزشی افغانستان» به بیش از ۲۰۰ مورد حمله به معلمان، دانش آموزان و مدارس طی ۱۸ ماه گذشته اشاره شده که بیش از نیمی از آنها در شش ماه گذشته اتفاق افتاده است. «زیمنا کورسنتف» محقق ارشد حقوق اطفال در سازمان دیده‌بان حقوق بشر در این رابطه می‌گوید: «مدارس افغانستان به خاطر حملات گروه‌های شبه‌نظامی تعطیل شده‌اند و در نتیجه نسل دیگری از دختران افغان از تحصیل و به تبع آن از یک زندگی بهتر بازمانده‌اند.
وی در ادامه علت حمله طالبان و دیگر گروه‌های پیکارجو را ایجاد جو وحشت در بین مردم افغانستان اعلام کرده تا به این طریق آنها از فرستادن دختران‌شان به مدرسه منصرف شوند. برطبق این گزارش تعطیلی مدارس صرفاً مختص به مناطق جنوب و جنوب شرق افغانستان که شدت طالبان در آنجا بیشتر است، نیست بلکه حدود یک‌سوم از مدارس دخترانه در سراسر افغانستان از فعالیت بازمانده‌اند. حمله به مدارس دخترانه بخشی از حملات گروه‌های مسلح مخالف دولت مرکزی افغانستان و حامیان بین‌المللی آن است. این گروه‌ها علاوه بر هدف قرار دادن تاسیسات آموزشی و حملات انتحاری علیه شهروندان افغانی و ماموران دولتی، با پخش شبنامه‌هایی دانش‌آموزان، معلمان و کارمندان را مورد تهدید قرار می‌دهند.
« سام ظریفی «رئیس بخش تحقیقات آسیایی دیده بان حقوق بشر در این گزارش می‌افزاید: تعداد ثبت‌نام دانش‌آموزان بعد از سقوط حکومت طالبان از ۷۷۵ هزار مورد در سال ۲۰۰۱ به پنج میلیون در سال گذشته افزایش یافته اما با وجود این افزایش، باز این تعداد دانش‌آموز بسیار کمتر از تعداد کودکان در سن تحصیل است که به خاطر نبود مدرسه در محل زندگی‌شان از تحصیل بازمانده‌اند. این درحالی است که طبق اعلام وزارت آموزش و پرورش افغانستان به دیده‌بان حقوق بشر انتظار نمی‌رود در سال جاری میلادی هیچ دانش‌آموز جدیدی به سیستم آموزشی این کشور به دلیل تعطیلی مدارس و عدم توانایی دولت و نهادهای غیردولتی برای بازگشایی مجدد مدارس به دلیل عدم امنیت وارد شود. در همین زمینه حامد کرزی رئیس‌جمهور افغانستان نیز طی سخنرانی در روز زن به این نکته اذعان کرده که ۱۰۰ هزار دانش‌آموز افغانی که در سال ۲۰۰۵ در مدارس این کشور مشغول تحصیل بودند، در سال جاری ترک تحصیل کرده‌اند. اما علت اقدامات تهاجمی به سیستم آموزشی افغانستان هرچه باشد نتیجه یکسان است و آن تضعیف سیستم آموزشی این کشور و به‌تبع آن محروم شدن کودکان افغانی به‌خصوص دختران از تحصیل و عدم رشد و پرورش نیروهای کارآمد و تحصیل‌کرده برای آینده این کشور است.
با وجود انتشار چنین گزارش‌هایی از وضعیت حقوق بشر در افغانستان، باز هم بعید به نظر می‌رسد که وضعیت بهبود یابد، چرا که با وجود گروه‌های شبه‌نظامی و جنگ طلب از یک‌سو و حضور نیروهای نظامی بیگانه از سوی دیگر گاه‌جنگ و درگیری در این کشور پایان‌پذیر نخواهد بود. به نظر می‌رسد که ادامه این درگیری‌ها در افغانستان به هر نام و هر دلیلی که باشد نه تنها همین حداقل زیرساخت‌های این کشور را نابود می‌کند بلکه اجازه‌رشد و توسعه حقوق انسانی را نیز از بین می‌برد که جز تباهی و بدبختی برای افغان‌ها حاصلی به دنبال نخواهد داشت.

منابع:HRW,IPSnews

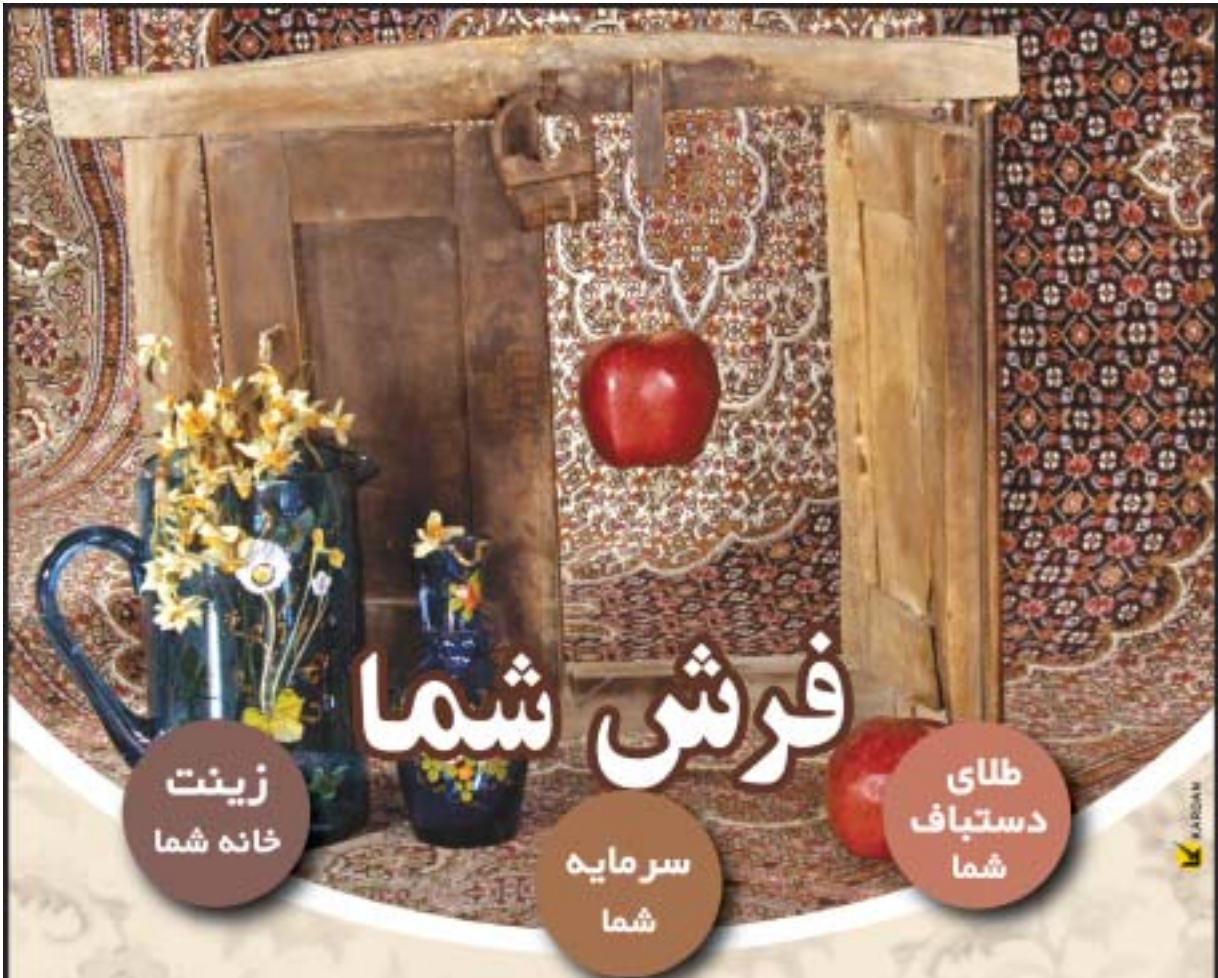
حق اطلاع از اتهام در هنگام دستگیری

مریم باقی: بند ۲ ماده ۹ میثاق حقوق مدنی و سیاسی به حق اطلاع از علل بازداشت در هنگام دستگیری تصریح دارد. «اصولی در باره بازداشت» نیز موادی مشابه مضمون این بند دارد. در این رابطه نهادهای منطقه‌ای حقوق بشر هم ضوابطی را تعیین کرده‌اند. کمیسیون اروپایی حقوق بشر در این باره به موجب بند ۲ ماده ۵ این حق را ذکر و اضافه کرده است که «شخص [متهم به هنگام دستگیری] باید به اندازه کافی از مستندات و دلایلی که به منزله مبنایی جهت بازداشت وی مطرح شده‌اند، مطلع شود.»
قید «به اندازه کافی» در این ماده نشان از آن دارد که متهم باید اقتاع شود به‌طوری که در ادامه می‌آورد: «وی [متهم] باید بتواند اعلام کند که آیا جرم اتهامی را می‌پذیرد و یا مردود می‌داند.»
تفسیر حقوقی بشر هم تصدیق‌کننده این حق است. در حقوق ایران حضور متهم نزد مقام قضایی به دو شیوه است: ۱- یا از طریق احضار به است ۲- یا از طریق جلب (دستگیری) که هر دو طریق باید به دستور مقام قضایی باشد. جلب هم در دو حال اجرا می‌شود و شرایطی دارد؛ اول زمانی است که احضار صورت گرفته باشد و متهم حاضر نشود و دلیل موجهی هم برای عدم حضور نداشته باشد. دوم زمانی که امکان فرار یا اخفای متهم رود که در این صورت برگ احضار به فرستاده خواهد شد و متهم جلب می‌شود.
جهات جلب بدون احضار به ماده ۱۱۸ قانون آیین دادرسی کیفری بیان کرده است و با این اخصای قانونگذار خارج از این موارد را نمی‌توان بدون احضار به جلب یا دستگیر کرد: «الف – در جرایمی که مجازات قانونی آنها قصاص، اعدام و قطع عضو باشد. ب – منهبتی که محل اقامت یا شغل و کسب آنها معین نبوده و اقدامات قاضی برای دستیابی به متهم به نتیجه نرسیده باشد.
۸- آنچه مهم است این است که در هنگام دستگیری (جلب) باید برگ جلب به متهم نشان داده شود. محتوای برگ جلب، محتوای احضاریه است تا در این صورت متهم از موضوع اتهام و دلایل آن آگاه شود. در نتیجه در حقوق ایران به حق اطلاع از اتهام هنگام دستگیری توجه شده است. اما نقدهایی که در خصوص جلب نمود بیشتری دارد، تبصره ماده ۱۲۲ قانون آیین و بدش دو تبصره ماده ۱۲۳ است. ماده ۱۲۲ در صورتی که متهم غایب باشد عنوان می‌کند: «برگ جلب در اختیار ضابطین دادگستری قرار می‌گیرد تا هر جا متهم را

سند بین المللی

زینب تقی دوست: میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی طی

قطعه‌نامه شماره ۸۲۲۰A در تاریخ ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶ همراه با میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل رسید و در تاریخ ۲۳ مارس ۱۹۷۶ با تودیع سی و پنجمین سند، قدرت اجرایی پیدا کرد. مواد این میثاق را می‌توان در دو دسته حقوق ماهوی و شکلی جای داد. حقوق ماهوی شناخته شده برای افراد عبارتند از حق حیات و ممنوعیت سلب خودسرانه و بدون مجوز زندگی افراد. در این رابطه مجازات اعدام به طور کامل لغو نشده ولی جهت گیری میثاق به سوی لغو مجازات مذکور است. ممنوعیت شکنجه و مجازات یا رفتار ظالمانه، غیرانسانی و تحقیرکننده، ممنوعیت بردگی و خرید و فروش برده، حق آزادی و امنیت شخصی، عدم دخالت در زندگی خصوصی حق آزادی فکر، عقیده و مذهب، حق نکاح و تشکیل خانواده و تساوی زن و مرد در حقوق و مسئولیت‌ها در دوران زوجیت و هنگام انحلال آن، حق شرکت در اداره امور عمومی کشور و انتخابات، حق بهره‌مندی اقلیت‌ها از فرهنگ و زبان خاص خود و به جا آوردن مراسم و اعمال دینی خویش. . . تمامی این حقوق به نحوی

فروش فوق العاده تابستانی

فرش دستباف تبریز و کاشان

با تخفیف ویژه و استثنایی

از نقد نقد تا اقساط ۲۴ ماهه

- فروشگاه مرکزی:** تهران- خیابان ولیعصر- تقاطع طالقانی
- فروشگاه شماره ۲:** تهران- خیابان طالقانی- روبروی سینما قیام
- فروشگاه شماره ۳:** شمیران- سعادت آباد- خیابان علامه شمالی
- فروشگاه شماره ۴:** مشهد- مرکز تجاری الماس شرق

تا یک سال پس گرفته می شود

روابط عمومی شرکت سهامی فرش و گلیم

حقوق بشر

نبرد لبنان و اطلاع‌رسانی از دیدگاه حقوق بشردوستانه

محمداطهر کتعمانی*: در روزهای اخیر تهاجم نظامی ارتش اسرائیل به کشور لبنان و دفاع شجاعانه مردم آن کشور در قالب حرکت حزب الله و هماورزی قهرمانانه آنان تحسین منادیان راستین حقوق بشر را برانگیخت. در تحلیل حقوقی این عملیات نظامی که توام با تجاوز آشکار نظامیان اسرائیلی به داخل سرزمین لبنان صورت گرفته چندین نکته حائز اهمیت است:
۱- اسرائیل از طریق دریا و زمین و هوا تمامیت ارضی کشور لبنان را مورد تعرض قرار داده و این تجاوز به هر انگیزه و دلیلی که باشد مصداق بارز توسل به روز در روابط بین الملل و برخلاف بند ۴ ماده یک منشور ملل متحد است.
۲- عملیات نظامی حزب الله، از منظر حقوق بین الملل، دفاع مشروع محسوب می‌شود چون اسرائیل در پیام‌های خود تنها راه قطع استمرار تجاوز را تحمیل شروط مداخله جویانه و خلع سلاح حزب‌الله و حداقل عدم استقرار حزب‌الله در مرزهای لبنان اعلام کرده و در واقع دفع فاسد به فسد می‌نماید. چون تشخیص نوعیت دفاع نظامی و بسیج عمومی هر کشور در صلاحیت مقامات آن کشور و جزء امور داخلی آن کشور محسوب می‌شود و شروط مذکور در واقع مصداق مداخله آشکار در امور داخلی لبنان است بنابراین از نظر حقوقی نمی‌تواند دفاع مشروع مردم لبنان و از جمله شیعیان را مخدوش سازد.
۳- از نظر آرایش نظامی نیز شرط رعایت اصول حقوق بشردوستانه و مشروعیت یافتن نیروهای مردمی پوشیدن لباس نظامی و حمل آشکار سلاح و تشکیک از غیرنظامیان است. بر طبق کنوانسیون‌های ژنو لزومی ندارد که مدافعین حتماً جزء نیروی نظامی سازمانی ارتش باشند. بنابراین در حال حاضر بین حزب‌الله و ارتش لبنان از منظر حقوق بین الملل هیچ تفاوتی وجود ندارد.
۴- از نظر نحوه عملیات نظامی و ادغام اصول و قواعد حقوق بشردوستانه در عملیات نظامی آنچه مسلم است ارتش اسرائیل مناطق مسکونی، تاسیسات زیربنایی در اهداف غیرنظامی شهری و جمعیت غیرنظامی را نیز آماج حملات خود ساخته و صدها هزار نفر از مردم لبنان آواره و دچار فاجعه انسانی و آوارگی شده‌اند. این عملیات خونبار نظامی بدون تردید با ارتکاب جنایات جنگی

ممنوعیت محدود شدن حقوق و آزادی های اساسی

شده‌اند. در روز ۱۲، ۱۸، ۱۹، ۲۱ و ۲۲ درخصوص حقوق مربوط به آزادی عبور و مرور، انتخاب مسکن و ترک کشور، حق آزادی ابراز مذهب و معتقدات، حق آزادی بیان، حق تشکیل مجامع مسالمت‌آمیز و حق تشکیل سندیکا پیش‌بینی شده که به لحاظ حفظ حقوق دیگران، نظم عمومی یا حفظ سلامت اخلاقی جامعه می‌توان طبق قانون محدودیت‌هایی را ایجاد کرد. برای مثال بند ۳ ماده ۱۸ میثاق در رابطه با آزادی ابراز مذهب یا معتقدات چنین مقرر شده است که «نمی‌توان آزادی ابراز مذهب یا معتقدات را تابع محدودیت کرد به جز آنچه منحصراً به موجب قانون پیش‌بینی شده و برای حمایت از امنیت، نظم، سلامت یا اخلاق عمومی یا حقوق و آزادی‌های اساسی دیگران ضرورت داشته باشد.
۱ اما همان‌طور که در متن این ماده و سایر مواد میثاق مشاهده می‌شود این محدودیت‌ها صرفاً از طریق وضع قوانین و آن هم در مواردی که اموری حیاتی نظیر نظم عمومی به خطر می‌افتد قابل اعمال‌اند؛ ضمن اینکه مفهوم «نظم عمومی» را باید در یک جامعه دموکراتیک در نظر گرفت و از این عبارت مهم در هر شرایطی سوءاستفاده نکرد. علاوه بر این محدودیت‌ها میثاق

و نقض فاحش حقوق بشردوستانه همراه است و تأیید اخبار فوق و عدم رعایت اصول تکنیک و تناسب و ضرورت نظامی قطعی و موثق است. از نظر حقوق بشردوستانه هدف از عملیات نظامی تضعیف توان نظامی دشمن است و این هدف و پیروزی نظامی با ایجاد رنج و آزار بیهوده و هدف قرار دادن جمعیت غیرنظامی حاصل نمی‌شود و بالعکس این اعمال غیرانسانی ضعف نظامی ناقضین حقوق بین الملل را آشکار می‌کند و سبب می‌شود که غیرنظامیان نیز طرف مخاصمه قرار گرفته و به یاری نظامیان پشتابند و کار جنگ را بر آنان سخت‌تر کنند و پیروزی را به شکست مبدل سازند.
۵- از دیگر موارد نقض فاحش حقوق بشردوستانه توسط نظامیان اسرائیلی استفاده از بمب‌های فسفوری آن‌هم در مناطق غیرنظامی است. این بمب‌ها موجب سوزاندن دسته جمعی انسان‌ها می‌شود استفاده از این ابزار جنگی خلاف مقررات حقوق لاهه و ماده ۳۵ پروتکل شماره یک الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو و برخلاف اصول حقوق عرفی و از جمله اصول تکنیک و تناسب است. ضمناً اصول تکنیک و تناسب جزء ممنوعیت‌های اولیه یسکان کرده است. حال آنکه واقعیت این نیست و حزب‌الله در حقوق بشردوستانه در اعلامیه سن پترزبورگ است.
۶- پوشش خبری دفاع مشروع حزب‌الله لبنان توسط رسانه ملی تا حدودی مورد انتقاد است زیرا در بیان خبرها به طوری اطلاع‌رسانی می‌شود که گویی حزب‌الله شهرهای اسرائیل را با موشک‌های خود با خاک یکسان کرده است. حال آنکه واقعیت این نیست و حزب‌الله در دفاع از تمامیت ارضی کشور خود اهداف غیرنظامی را منکوب نکرده است و اگر هم در انجام عملیات نظامی اشتباهاً اهداف غیرنظامی هدف قرار گرفته باشد (که چنین چیزی به اثبات نرسیده است) براساس اصل تناسب باید تفسیر شود. به هر حال اگر به فرض محال حزب‌الله نیز در موشک‌باران خود اصول تکنیک و تناسب را رعایت نکرده باشد و واقعاً اهداف غیرنظامی را با موشک خود اسرائیل نیز چنین ادعایی نکرده و حزب‌الله براساس اعتقادات زده باشد، عملی غیرقانونی است ولی تمام بحث این است که خود اسرائیل نیز چنین ادعایی نکرده و حزب‌الله براساس اعتقادات اسلامی خود، مردم غیرنظامی شمال اسرائیل را که اکثر آنها هم عرب و مسلمان هستند هدف قرار نخواهد داد و خوب است رسانه ملی در خبررسانی خود تجدیدنظر کند.

***کارشناس حقوق بشردوستانه**

به موجب ماده ۴ خود، اجازه عدول از اجرای مقررات را در «شرایط استثنایی» به دول عضو داده است. در این رابطه توجه به چند نکته ضروری است: نخست آنکه عدم رعایت مفاد میثاق طبق ماده ۴ آن باید بدون اعمال هرگونه تبعیض میان شهروندان صورت گیرد، دوم آنکه این معافیت شامل موارد ۶، ۷، ۸، ۱۱ و ۱۶ و ۱۸ نمی‌شود؛ یعنی حق حیات، ممنوعیت شکنجه، رفتارهای غیرانسانی و تحقیرآمیز، ممنوعیت بردگی، عطف به ماسبق نشدن قوانین، حق احترام به شخصیت حقوقی افراد و حق آزادی فکر و عقیده و مذهب در هیچ شرایطی حتی شرایط استثنایی قابل عدول نیستند و به عنوان «هسته سخت حقوق بشر» غیرقابل نقض محسوب می‌شوند و بالاخره دولت‌های طرف این میثاق که از حق انحراف استفاده می‌کنند، مکلفند بلافاصله سایر دولت‌های طرف میثاق را توسط دبیرکل ملل متحد، از مقرراتی که از آن انحراف ورزیده و جهانی که موجب انحراف شده است، مطلع نمایند و در تاریخی که به این انحراف خاتمه می‌دهند، مراتب را به وسیله اعلامیه جدیدی از همان مجری اطلاع دهند.

یکشنبه ۱ مرداد ۱۳۸۵

گزارش خبری

واکنش نهادهای حقوق بشری به وقایع لبنان

ترجمه: علی محمدی:
کمیسرعالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، خانم لوییس آربور ضمن ابراز نگرانی شدید از کشتار غیرنظامیان در لبنان، فلسطین و اسرائیل، بمباران شهرها و هدف گیری توجیه‌ناپذیر غیرنظامیان را برخلاف مقررات حقوق بین الملل بشردوستانه دانست و خواهان پاسخگویی به این اقدامات شد.
کمیسرعالی حقوق بشر همچنین تأکید کرد که طرفین درگیر در هر مخاصمه مکلف هستند که جانب احتیاط را رعایت کرده و اصل تناسب را در عملیات‌های نظامی خود در نظر داشته باشند تا از صدمه زدن به افراد غیرنظامی جلوگیری شود چرا که بمباران شهرها بدون تفریق میان اهداف نظامی و غیرنظامی و حمله به اماکنی که در ماهیت نظامی آنها تردید وجود دارد، همواره در عمل به کشتار توجیه‌ناپذیر غیرنظامیان منجر شده است.
خاتم آربور در ادامه نسبت به وضعیت حقوق بشردوستانه در منطقه به خصوص در جنوب لبنان هشدار داد و گفت مردم این مناطق از امکانات اولیه محروم هستند و طبق آخرین آمارها ۵۰۰ هزار نفر لبنانی مجبور به ترک خانه‌های خود شده‌اند و این در حالی است که حداقل حقوق انسانی نظیر حق حیات و حق بر سلامتی و غذا از ایشان دریغ شده است.
در همین ارتباط، سازمان عفو بین الملل از شورای امنیت سازمان ملل درخواست کرد تا یک جلسه اضطراری تشکیل داده و قواعدی را برای حمایت از غیرنظامیان گرفتار شده در جنگ اسرائیل و لبنان تصویب کند.
این سازمان از ناتوانی هشت کشور صنعتی نسبت به (ارجحیت دادن حمایت از غیرنظامیان به مسائل سیاسی ابراز تأسف کرد و حمله به غیرنظامیان را از سوی هر دو طرف مخاصمه به شدت محکوم کرد.
ملکم اسمارت دبیر بخش خاورمیانه سازمان عفو بین الملل، در این رابطه گفت: به جای یافتن مقصر این جریان، می‌بایست به دنبال یافتن یک راه‌حل جدی برای پایان بخشیدن به کشتار غیرنظامیان در این منطقه باشیم.
سازمان عفو بین الملل همچنین خواستار اعزام یک هیات حقیقت‌یاب برای تحقیق در مورد حملات انجام شده علیه افراد و اموال غیرنظامی و سایر نقض‌های حقوق بشر در این منطقه شد تا بتوان راه‌حل الزام‌آوری برای جلوگیری از کشتار غیرنظامیان ارائه داد.
این سازمان از شورای امنیت خواسته است مادمایی که طرفین مخاصمه نسبت به حمایت از افراد و اموال غیرنظامی، تضمینات مناسبی ارائه نکرده‌اند، رساندن تسلیحات نظامی به اسرائیل و حزب‌الله را ممنوع اعلام کند.
دیگر نهاد بین‌المللی که در این ارتباط موضع‌گیری کرده، دیده‌بان حقوق بشر از اسرائیل خواست تا یک گذرگاه امن برای ورود و خروج امکانات امدادی به لبنان فراهم کند.
گزارشگر ویژه سازمان ملل نیز نسبت به وضعیت انسانی نوار غزه هشدار داد. گزارشگر ویژه امور بهداشتی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد با انتشار نامه‌ای به این شورا، نسبت به وضعیت وخیم انسانی در نوار غزه هشدار داد. وی در این گزارش با اشاره به تعداد کشته‌ها و زخمی‌های حملات اسرائیل به غزه که بخشی از آنان را کودکان تشکیل می‌دهند، افزوده است عقب بحران انسانی در این منطقه تنها با در نظر گرفتن آسیب‌پذیری مردم غزه، درک خواهد شد.
در این گزارش با اشاره به نامتناسب بودن حملات اسرائیل پس از به گروگان گرفته شدن یک سرباز اسرائیلی تأکید شده است که حمله به تاسیسات زیربنایی از جمله تاسیسات برق غزه در این شرایط می‌تواند جنایت جنگی محسوب شود.

منبع: UN

